

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

*Traducere neoficială a variantei engleze a hotărârii,
efectuată de către asociația obștească „Juriștii pentru drepturile omului”*

SECȚIUNEA A PATRA

CAUZA BIȚA și ALȚII c. MOLDOVEI

(Cererile nr. 25238/02, 25239/02 și 30211/02)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

25 septembrie 2007

DEFINITIVĂ

25/12/2007

Această hotărâre va deveni definitivă în modul stabilit de articolul 44 § 2 al Convenției. Ea poate fi subiect al revizuirii editoriale.

În cauza Bița și Alții c. Moldovei,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secțiunea a Patra), întrunită în cadrul unei camere compuse din:

Sir Nicolas BRATZA, *Președinte*,

Dl J. CASADEVALL,

Dl G. BONELLO,

Dl K. TRAJA,

Dl S. PAVLOVSKI,

Dl L. GARLICKI,

Dra L. MIJOVIĆ, *judcători*,

și dna F. ARACI, *Grefier adjunct al Secțiunii*,

Deliberând la 4 septembrie 2007 în ședință închisă,

Pronunță următoarea hotărâre, care a fost adoptată la acea dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află trei cereri (nr. 25238/02, nr. 25239/02 și nr. 30211/02) depuse împotriva Republicii Moldova la Curte, în conformitate cu prevederile articolului 34 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale („Convenția”), de către cetățenii Republicii Moldova, dl Fiodor Bița („primul reclamant”), dl Evghenii Andrienco („al doilea reclamant”) și dna Ana Stanilă („al treilea reclamant”), la 10 iunie 2002 și 28 iulie 2002.

1. Guvernul Republicii Moldova („Guvernul”) a fost reprezentat de către Agentul său la acea dată, dl V. Pârlog.

2. Reclamanții au pretins că, prin neexecutarea hotărârilor judecătorești definitive pronunțate în favoarea lor, a fost încălcat dreptul lor la o instanță care să hotărască într-un termen rezonabil asupra încălcării drepturilor lor cu caracter civil, garantat de articolul 6 al Convenției, dreptul lor la protecția proprietății, garantat de articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție, și dreptul lor la un recurs efectiv în sensul articolului 13 al Convenției.

4. Cererile au fost repartizate Secțiunii a Patra a Curții. La 4 februarie 2003 și 9 februarie 2006, o Cameră din cadrul acelei Secțiuni a decis să comunice Guvernului cererile. În temeiul prevederilor articolului 29 § 3 al Convenției, ea a decis să examineze fondul cererilor concomitent cu admisibilitatea acestora.

ÎN FAPT

I. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

3. Reclamanții s-au născut în anii 1958, 1950 și, respectiv, 1949 și locuiesc în Chișinău.

4. Faptele cauzei, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate în felul următor.

5. Toți reclamanți au lucrat în cadrul Ministerului Transporturilor și Comunicațiilor („angajatorul”). Ei au fost promovați în anul 1997, însă salariile lor nu au fost mărite în modul corespunzător în anii 1997-98. Atunci când angajatorul a refuzat să mărească salariile lor, reclamanții au inițiat proceduri judiciare.

6. La 4 decembrie 2000, Judecătoria sectorului Centru a acordat 5,074 lei moldovenești (MDL) (echivalentul a 469 euro (EUR) la acea dată) primului reclamant și MDL 5,280 (echivalentul a EUR 488 la acea dată) celui de-al doilea reclamant. La 26 decembrie 2000, aceeași instanță a acordat MDL 5,388 (echivalentul a EUR 498 la acea dată) celui de-al treilea reclamant. Hotărârile judecătorești nu au fost contestate și au devenit irevocabile și executorii 15 zile mai târziu.

7. Reclamanții au adresat plângeri mai multor autorități de stat, solicitând asistență în executarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea lor. Ei au primit mai multe răspunsuri, inclusiv pe cel al Ministerului Justiției din 24 mai 2001, care a retrimis plângerea Judecătoriei sectorului Centru, solicitând acesteia să ia „toate măsurile prevăzute de lege”. La 31 mai 2001, vicepreședintele acestei instanțe judecătorești a informat primul reclamant că titlul executoriu a fost expediat trezoreriei de stat și că executarea era imposibilă din cauza lipsei mijloacelor bănești pe contul angajatorului. Reclamanții au solicitat asistența altor autorități, inclusiv a Judecătoriei sectorului Centru, Ministerului Justiției, Președinției și Centrului pentru Drepturile Omului, în asigurarea executării hotărârilor judecătorești. Aceste plângeri erau transmise fie angajatorului, fie instanței judecătorești, cu indicații de a asigura executarea hotărârilor. Reclamanții au fost informați despre lipsa mijloacelor bănești pe contul de decontare al angajatorului, asupra căruia s-a aplicat sechestru în vederea executării, și că bugetul nu a fost modificat pentru a asigura executarea hotărârilor judecătorești. Reclamanții au mai fost informați de faptul că alte 70 de hotărâri judecătorești similare pronunțate împotriva angajatorului așteptau a fi executate.

8. Reclamanții au prezentat Curții o copie a unei hotărâri de Guvern, din 17 ianuarie 2002, prin care Ministerul Finanțelor a fost obligat să aloce angajatorului MDL 483,700 din fondul de rezervă al Guvernului pentru a acoperi cheltuielile de reorganizare. Acești bani urmau a fi returnați în fondul de rezervă din bugetul angajatorului pe anul 2002. Printr-o altă hotărâre de Guvern, din 5 iunie 2002,

angajatorului i s-a permis să cumpere un apartament în Chișinău pentru Ministrul său, finanțat din fondul de dezvoltare.

9. Instanța judecătorească națională a amendat angajatorul de câteva ori pe parcursul anului 2002 pentru neexecutarea hotărârilor judecătorești pronunțate de ea.

10. În septembrie 2002, titlurile executorii au fost parțial executate. Primul reclamant a primit MDL 3,940, al doilea reclamant a primit MDL 4,145 iar al treilea reclamant a primit MDL 4,172. Restul sumei (echivalentul a EUR 67, EUR 82 și, respectiv, EUR 91) a fost reținut ca impozit pe venit.

11. Reclamanții au intentat o altă acțiune pentru compensarea prejudiciului material cauzat de inflație și a prejudiciului moral, pe care l-au lăsat la discreția instanței.

12. Prin deciziile sale irevocabile din 4 februarie 2004, Curtea Supremă de Justiție a constatat că hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamanților au fost executate cu întârziere și a acordat MDL 5,074 (echivalentul a EUR 334 la acea dată) primului reclamant și MDL 6,715 (echivalentul a EUR 402 la acea dată) celui de-al treilea reclamant în calitate de compensație pentru efectul inflației asupra sumelor adjudecate în anul 2000. Instanța nu s-a pronunțat asupra pretenției reclamanților privind compensarea prejudiciului moral. La 7 mai 2004, cererea privind repararea prejudiciului depusă de cel de-al doilea reclamant a fost admisă de către Judecătoria Buiucani, care i-a acordat MDL 6,579 (echivalentul a EUR 474 la acea dată).

13. Sumele indicate în hotărârile din 4 februarie 2004 au fost plătite la 4 mai 2004. În februarie 2005, primul și al treilea reclamant au primit de la angajator câte MDL 1,755 (EUR 107) fiecare în calitate de compensație pentru întârzierea în executarea noilor hotărâri judecătorești.

II. DREPTUL INTERN RELEVANT

16. Dreptul intern relevant a fost expus în hotărârea *Prodan v. Moldova* (nr. 49806/99, ECHR 2004-III (extracts)).

ÎN DREPT

I. OBIECȚIA PRELIMINARĂ A GUVERNULUI

14. Guvernul a susținut că, deoarece hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamanților au fost executate în septembrie 2002 și ei au primit compensații suplimentare, ei nu mai puteau pretinde că sunt victime ale încălcării drepturilor lor prevăzute de Convenție.

15. Curtea notează că ea a respins deja o obiecție similară formulată de Guvernul pârât (a se vedea, spre exemplu, *Prodan v. Moldova*, citată mai sus, § 47). În această cauză, chiar dacă instanțele judecătorești au recunoscut în esență executarea întârziată a hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea reclamanților, ele au acordat doar o compensație parțială, ignorând pretențiile reclamanților privind compensarea prejudiciului moral. Mai mult, nu a fost plătită nicio compensație cu titlu de prejudiciu material rezultat din neexecutare, deoarece prin hotărârile judecătorești din anul 2004 au fost acordate compensații doar pentru efectele inflației, și nu pentru imposibilitatea de a folosi banii timp de aproape doi ani. Compensația suplimentară acordată în anul 2005 se referă la executarea întârziată a hotărârilor din anul 2004, și nu la sumele inițiale acordate reclamanților.

16. În final, Curtea notează că hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamanților nu au fost executate în întregime nici până în prezent, anumite sume fiind reținute ca impozit pe venit (a se vedea paragraful 102 de mai sus). Hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamanților nu au prevăzut însă astfel de rețineri, reclamanților fiindu-le acordate aceste sume de bani fără a se face referire la vreun impozit. Mai mult, angajatorul nu a contestat aceste hotărâri, pentru a cere deducerea impozitului pe venit din sumele care urmau a fi plătite reclamanților și nici nu a cerut interpretarea hotărârilor pentru a clarifica chestiunea privind reținerea impozitului. În schimb, angajatorul însuși a interpretat și, de fapt, a modificat hotărârile, deși acest lucru putea fi făcut doar de către o instanță judecătorească.

17. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că reclamanții pot pretinde că sunt victime ale violării articolelor 6 § 1 și 13 ale Convenției, precum și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

18. Curtea consideră că pretențiile reclamanților formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției, al articolului 13 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție ridică chestiuni de drept, care sunt suficient de serioase încât determinarea lor să depindă de o examinare a fondului, și că niciun alt temei pentru declararea lor inadmisibile nu a fost stabilit. Prin urmare, Curtea declară aceste pretenții admisibile. În conformitate cu decizia sa de a aplica articolul 29 § 3 al Convenției (a se vedea paragraful 4 de mai sus), Curtea va trece imediat la examinarea fondului acestor pretenții.

II. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI A ARTICOLULUI 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

19. Reclamanții au pretins că, prin neexecutarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea lor, au fost încălcate drepturile lor garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

20. Guvernul a considerat că nu a avut loc nicio încălcare a acestor drepturi, având în vedere executarea integrală a hotărârilor judecătorești într-un termen rezonabil și plata compensației. El a recunoscut violarea articolului 6 § 1 al

Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în privința celui de-al doilea reclamant și a notat că, după comunicarea cauzei, au fost luate măsuri urgente pentru executarea în întregime a hotărârii judecătorești.

21. Curtea notează că, potrivit legislației naționale, în această cauză, reclamanții au avut acces la o instanță în privința litigiului lor cu angajatorul. Prin urmare, articolul 6 al Convenției este aplicabil (a se vedea *Vilho Eskelinen and Others v. Finland* [GC], nr. 43803/98, § 62, 19 aprilie 2007).

22. Curtea notează că hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamanților în decembrie 2000 au rămas neexecutate timp de 21 de luni, până în septembrie 2002, când reclamanții au primit o parte din sumele adjudecate. Sumele restante nu au fost plătite nici până în prezent. Curtea a constatat violări ale articolului 6 § 1 al Convenției și articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în numeroase cauze privind întârzieri în executarea hotărârilor judecătorești executorii (a se vedea, printre altele, *Prodan v. Moldova*, citată mai sus, și *Luntre and Others v. Moldova*, nr. 2916/02, 21960/02, 21951/02, 21941/02, 21933/02, 20491/02, 2676/02, 23594/02, 21956/02, 21953/02, 21943/02, 21947/02 și 21945/02, 15 iunie 2004).

23. Examinând materialele care i-au fost prezentate, Curtea consideră că dosarele nu conțin vreun element care i-ar permite să ajungă la o concluzie diferită în această cauză.

24. Prin urmare, din motivele expuse în cauzele menționate în paragraful 25 de mai sus, Curtea constată că neexecutarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea reclamanților într-un termen rezonabil constituie o violare a articolului 6 § 1 al Convenției și a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

III. PRETINSA VIOLARE A ARTICOLULUI 13 AL CONVENȚIEI COMBINAT CU ARTICOLUL 6 § 1 AL CONVENȚIEI ȘI ARTICOLUL 1 AL PROTOCOLULUI NR. 1 LA CONVENȚIE

25. Reclamanții au mai pretins că ei nu au avut un recurs efectiv în ceea ce privește pretențiile lor formulate în temeiul articolului 6 § 1 al Convenției și al articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție.

26. Guvernul a susținut că articolul 13 al Convenției nu era aplicabil în lipsa unei violări a articolului 6 § 1 al Convenției sau a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție. El a adăugat că reclamanții nu au epuizat toate căile de recurs interne disponibile în privința pretenției lor formulate în temeiul articolului 13 al Convenției, cum ar fi cererea de a iniția proceduri penale sau administrative împotriva persoanei responsabile de neexecutare. El a invocat aplicabilitatea directă a Convenției în sistemul de drept al Republicii Moldova. În final, el a recunoscut violarea articolului 13 al Convenției în privința celui de-al doilea reclamant.

27. Curtea observă că pretențiile reclamanților, precum că neexecutarea hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea lor a încălcat drepturile lor prevăzute de articolul 6 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la

Convenție, erau, fără niciun dubiu, serioase și legitime (a se vedea paragraful 27 de mai sus). Prin urmare, reclamantul avea dreptul la un recurs efectiv, în sensul articolului 13 al Convenției. În consecință, Curtea va examina dacă un astfel de recurs a fost disponibil reclamantilor.

28. Curtea notează că hotărârile judecătorești pronunțate în favoarea reclamantilor au fost executate parțial peste 21 de luni de la adoptare. Debitor în acest caz a fost un organ de stat. Curtea reiterează că „unei persoane care a obținut o hotărâre judecătorească executorie împotriva statului, ca urmare a soluționării litigiului în favoarea sa, nu i se poate cere să recurgă la proceduri de executare pentru a obține executarea acesteia” (a se vedea *Koltsov v. Russia*, nr. 41304/02, § 16, 24 februarie 2005; și *Metaxas v. Greece*, nr. 8415/02, § 19, 27 mai 2004). În pofida celor de mai sus, hotărârile reclamantilor încă nu au fost executate în întregime, în pofida eforturilor rezonabile ale executorului, inclusiv a aplicării sechestrului pe unul din conturile ministerului.

29. Prin urmare, se pare că reclamantul nu au dispus de vreun recurs pentru a preveni continuarea încălcării drepturilor lor garantate de articolul 6 § 1 al Convenției și articolul 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție sau pentru a obține compensații. În consecință, a avut loc o violare a articolului 13 combinat cu acele articole (*Romashov v. Ukraine*, nr. 67534/01, § 47, 27 iulie 2004; și *Voytenko v. Ukraine*, nr. 18966/02, § 43, 29 iunie 2004).

IV. APLICAREA ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

33. Articolul 41 al Convenției prevede următoarele:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o violare a Convenției sau a protocoalelor sale și dacă dreptul intern al Înalțelor Părți Contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei violări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o satisfacție echitabilă.”

A. Prejudiciu

1. Primul reclamant

30. Primul reclamant nu a formulat pretenții cu privire la satisfacția echitabilă. Curtea notează că hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea lui a fost parțial executată și că el a primit deja o compenție parțială pentru prejudiciul cauzat. Prin urmare, ea nu-i acordă nimic în temeiul articolului 41 al Convenției. Curtea însă notează că o parte din suma inițială acordată primului reclamant rămâne neexecutată. Ea consideră că hotărârea din 4 decembrie 2000 trebuie acum executată în întregime și că reclamantul trebuie să primească suma restantă (EUR 67) reținută de la el de către angajator (a se vedea paragrafele 10 și 16 de mai sus).

2. Al doilea reclamant

31. Al doilea reclamant a pretins EUR 83, ceea ce reprezintă partea restantă a sumei inițiale acordate lui și o compensație pentru prejudiciul moral, pe care a lăsat-o la discreția Curții.

32. Guvernul a considerat că constatarea unei violări ar constitui o satisfacție echitabilă suficientă.

33. Curtea reamintește că hotărârea judecătorească pronunțată în favoarea celui de-al doilea reclamant nu a fost executată în întregime nici până în prezent (a se vedea paragrafele 10 și 16 de mai sus). De asemenea, ea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un prejudiciu moral ca urmare a neexecutării în întregime timp de șapte ani a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa. Hotărând în mod echitabil, ea acordă reclamantului EUR 2,000.

3. Al treilea reclamant

34. Al treilea reclamant a pretins MDL 15,826 (EUR 930) cu titlu de prejudiciu cauzat prin neexecutarea hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa. El a declarat că imposibilitatea lui de a se folosi de bani a fost deosebit de stresantă, deoarece i-a decedat soțul și avea de întreținut trei copii.

35. Guvernul a considerat că reclamantul a fost compensat în întregime pentru prejudiciul cauzat prin executarea întârziată a hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa. În orice caz, suma pretinsă era excesivă.

36. Curtea consideră că reclamantului trebuia să-i fi fost cauzat un prejudiciu material, precum și stres și frustrare, ca rezultat al neexecutării hotărârii judecătorești pronunțate în favoarea sa într-un termen rezonabil, și notează executarea incompletă a acelei hotărâri (a se vedea paragrafele 10 și 16 de mai sus). Prin urmare, ea admite în întregime pretenția reclamantului cu privire la satisfacția echitabilă.

B. Costuri și cheltuieli

Reclamanții nu au formulat vreo pretenție cu acest titlu.

C. Dobânda de întârziere

37. Curtea consideră că este corespunzător ca dobânda de întârziere să fie calculată în funcție de rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană, la care vor fi adăugate trei procente.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* cererile admisibile;

2. *Hotărâște* că a avut loc o violare a articolului 6 § 1 al Convenției în ceea ce privește neexecutarea în întregime a hotărârilor judecătorești executorii pronunțate în favoarea fiecărui reclamant;
3. *Hotărâște* că a avut loc o violare a articolului 1 al Protocolului nr. 1 la Convenție în ceea ce privește aceeași neexecutare;
4. *Hotărâște* că a avut loc o violare a articolului 13 al Convenției prin lipsa recursurilor efective în ceea ce privește pretențiile reclamanților cu privire la neexecutarea integrală a hotărârilor judecătorești pronunțate în favoarea lor;
5. *Hotărâște*
 - (a) că statul pârât trebuie să plătească, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 67 (șaizeci și șapte euro), ceea ce reprezintă partea restantă a sumei acordate dlui Bița, care să fie convertiți în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (b) că statul pârât trebuie să plătească, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 2,000 (două mii euro) cu titlu de prejudiciu material și moral dlui Andrienco, care să fie convertiți în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (c) că statul pârât trebuie să plătească, în termen de trei luni de la data la care hotărârea devine definitivă în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, EUR 930 (nouă sute treizeci euro) cu titlu de prejudiciu material și moral dnei Stanilî, care să fie convertiți în valuta națională a statului pârât conform ratei aplicabile la data executării hotărârii, plus orice taxă care poate fi percepută;
 - (d) că, de la expirarea celor trei luni menționate mai sus până la executarea hotărârii, urmează să fie plătită o dobândă la sumele de mai sus egală cu rata minimă a dobânzii la creditele acordate de Banca Centrală Europeană pe parcursul perioadei de întârziere, plus trei procente;
6. *Respinge* restul pretențiilor reclamanților cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba engleză și comunicată în scris la 25 septembrie 2007, în conformitate cu articolul 77 §§ 2 și 3 al Regulamentului Curții.

Fatoș ARACI
Grefier adjunt

Nicolas BRATZA
Președinte